

Tlačová správa, 16.08.2012

V nemocničných tendroch sa súťaží málo

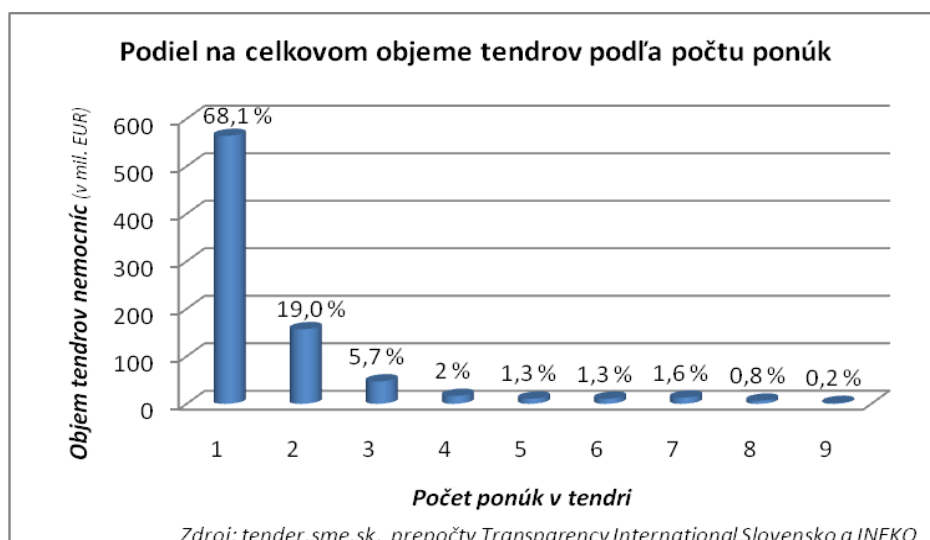
Výsledky Analýzy verejného obstarávania 60 nemocníc v rokoch 2009-2012

Verejné obstarávanie nemocníc sa vyznačuje nízkym počtom predložených ponúk. Viac ako dve tretiny (viac ako 563 mil. EUR) z celkového obstaraného objemu nemocníc boli realizované v tendroch, kde sa zúčastnil iba jeden uchádzač (pozri graf).

Pri obstarávaní cez e-aukcie bol zaznamenaný výrazne nižší podiel tendrov s jediným uchádzačom. "Iba" pri necelých 34% z celkového počtu 578 ohlásených elektronických aukcií bola podaná jedna ponuka, zatiaľ čo pri obstarávaní bez e-aukcie bol tento podiel až 60%.

V ostatných odvetviach ekonomiky mimo zdravotníctva býva podiel tendrov s jedinou predloženou ponukou nižší. Priemerný počet ponúk v tendroch nemocníc je 1,7. V ostatných odvetviach hospodárstva SR bol priemer počas sledovaného obdobia necelých 3 ponuky na tender. To znamená, že sektor zdravotníctva je pri verejnom obstarávaní vystavený nižšej intenzite súťaže medzi dodávateľmi.

Graf: Až 68% z celkového obstaraného objemu nemocníc tvoria tendre s jediným uchádzačom

Nízky počet uchádzačov znamená obmedzenú súťaž a predpoklad vyšších cien. Keby v tendroch nemocníc súťažilo viac uchádzačov, nemocnice by zrejme ušetrili viac peňazí. Pri tendroch s jedinou predloženou ponukou dochádza v priemere k navýšeniu výslednej ceny oproti obstarávateľom očakávanej cene. Pri tendroch s viacerými ponukami je konečná cena obstarávania v priemere nižšia ako očakávaná. Ak by sa všetky nemocničné tendre s jedinou predloženou ponukou uskutočnili v súťaži, kde súperia dvaja a viac uchádzačov, podarilo by sa výslednú cenu týchto tendrov znížiť v priemere o takmer 21% a v peňažnom vyjadrení o vyše 116 mil. EUR počas sledovaného obdobia, resp. o necelých 36 mil. EUR ročne.

Pri elektronických aukciách v porovnaní s tendrami bez nich dochádza častejšie k tomu, že konečná vysúťažená cena je nižšia ako obstarávateľom očakávaná.

Pri 32 nemocniciach zo 60-tich súťažili v tendroch priemerne menej ako dvaja uchádzači. Týchto 32 nemocníc v priebehu sledovaného obdobia pritom nakúpilo tovary, služby a práce za vyše 703 mil. EUR, čo tvorí až 85% celého verejne obstaraného objemu všetkých sledovaných nemocníc. Medzi nemocnice, v tendroch ktorých sa málo súťaží, patria aj tie, ktoré najviac obstarávajú. Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, najväčší verejný obstarávateľ spomedzi ústavných zdravotníckych zariadení, obstaral v

sledovanom období tovary, služby a práce za viac ako 169 mil. EUR, pričom jeho tendrov sa v priemere zúčastnilo len 1,1 dodávateľa. Ďalšími veľkými nemocnicami, kde sa málo súťaží, sú Východoslovenský a Stredoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, Fakultná nemocnica L. Pasteura Košice, Fakultná nemocnica s poliklinikou F.D. Roosevelta Banská Bystrica či Fakultná nemocnica s poliklinikou J.A. Reimana Prešov.

Vyššie polovicu celkového obstaraného objemu nemocníc zabezpečilo len 13 firiem. Z celkového počtu 319 dodávateľov až 52% firiem nečelí vo víťazných tendroch v priemere ani jednému ďalšiemu konkurentovi. Medzi firmami, ktoré nie sú vo víťazných tendroch vystavené takmer žiadnej súťaži, je i 14 z 20 najväčších dodávateľov nemocníc v sledovanom období. Najväčší dodávateľ, firma MEDITRADE, nemusela pri 64 mil. EUR z celkového objemu 66 mil. EUR ňou získaných zákaziek vôbec súťažiť. TIMED, druhá najväčšia firma, nečelila súťaži pri zákazkách za viac ako 59 mil. EUR z celkového objemu 63 mil. EUR ňou získaných tendrov.

Nízky priemerný počet predložených ponúk v nemocničných tendroch, a teda nízka súťaživosť zdravotníckych dodávateľov pri verejnom obstarávaní na Slovensku môže mať viaceré príčiny. Jednou z nich môžu byť úzko špecifické predmety obstarávania. Napriek tomuto faktoru však existujú príklady v súkromnej sfére na Slovensku a v Česku aj vo verejnom sektore, kde si riaditelia nemocníc pravidelne vyberajú z dvoch až štyroch ponúk. Podľa slov riaditeľky slovenskej súkromnej nemocnice Medissimo Renáty Mihályovej si pri nákupoch prístrojov a zdravotníckeho materiálu vždy vyberá z ponúk viacerých dodávateľov. V porovnateľných tendroch v slovenských verejných nemocniciach pritom často "súťaží" len jeden dodávateľ. Vo všeobecnosti sa dá povedať, že súťaživosť medzi zdravotníckymi dodávateľmi v Česku je v priemere približne 2-krát vyššia ako na Slovensku.

Príčinou nízkeho počtu ponúk v slovenských nemocničných tendroch môžu byť rôzne pokrivenia trhu – napr. slabá platobná disciplína obstarávateľov, dlhé splatnosti, korupcia, zmanipulované výberové kritériá, politické prepojenia, konflikty záujmov štátu, silná regulácia či kolúzne správanie sa firiem. Nízky počet ponúk v nemocničných tendroch na Slovensku by mohol nasvedčovať tomu, že konkurujúci si dodávateľia si rozdelili trh, resp. akceptujú už dávnejšie rozdelenie sfér vplyvu, hlavne keď existujú mnohé tendre rôznych obstarávateľov s rovnakým alebo veľmi podobným predmetom obstarávania a len jedinou predloženou ponukou v tendri vždy od iného uchádzača.

Práve preto by obstarávanie a celé hospodárenie nemocníc štátu a samospráv malo podliehať prísnejšiemu dohľadu. Nemocnice by mali byť demotivované realizovať tendre s jediným uchádzačom, napríklad povinným súhlasom zriaďovateľa, automatickou kontrolou zo strany Úradu pre verejné obstarávanie alebo povinným vysvetlením obstarávateľa, prečo bol v tendri zúčastnený len jeden dodávateľ. Nemocnice by mali byť motivované nakupovať prostredníctvom elektronických aukcií, keďže e-aukcie prinášajú väčšiu súťaž a nižšie ceny. Ministerstvo zdravotníctva SR ako hlavný zriaďovateľ nemocníc by mal zaviesť pravidelné porovnávanie (benchmarking) cien nákupov väčších položiek u najväčších obstarávateľov, čím by sa zvýšila cenová transparentnosť a zároveň obmedzil priestor pre výrazne nevýhodné obchody. Najmä pri často sa opakujúcich zákazkách jednoducho špecifikovateľných tovarov treba zvážiť centrálnu obstarávanie, čím by sa využili úspory z rozsahu a zúžil priestor pre nehospodárne nákupy.

Dušan Zachar

INEKO

INEKO - Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel.: +421 2 5341 1020, fax: +421 2 5823 3487
zachar@ineko.sk, www.ineko.sk

Zuzana Dančíková

Transparency International Slovensko

Transparency International Slovensko
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel./fax: +421 2 5341 7207
dancikova@transparency.sk, www.transparency.sk

Analýza je súčasťou projektu [Monitoring transparentnosti v sektore zdravotníctva](#), ktorý finančne podporujú:

